

TÉMA:

Otcové poutníci

BADATELSKÁ OTÁZKA:

Co „Otcové poutníci“ objevili v Novém světě?

KONCEPT HISTORICKÉHO MYŠLENÍ:

dobové perspektivy, vztah k minulosti, trvání a změna

RVP G:

- porozumí důsledkům zámořských objevů, jež vedly k podstatným hospodářským i mocensko-politickým změnám
- vysvětlí expanzivní záměry velmocí v okrajových částech Evropy a v mimoevropském světě, jež byly příčinou četných střetů a konfliktů daného období

BADATELSKÁ ČINNOST:

zohledňujeme dobové souvislosti, vysvětlujeme historický význam pro současnost

CÍL:

- žák se naučí kriticky pracovat s různými typy pramenů a zdrojů, je schopen interpretovat a hodnotit jejich historický význam
- žák rozumí souvislostem v širším historickém kontextu i ve vztahu k současnosti

Den díkuvzdání (Thanksgiving Day) je tradičním severoamerickým svátkem, který se slaví čtvrtý čtvrtek v listopadu. Dle původního výkladu zde tzv. **Otcové poutníci**, tj. první angličtí **osadníci**, kolem roku 1620 založili osadu zvanou **Plymouth**. Nicméně vzhledem ke skutečnosti, že se zde usadili krátce před zimou a neměli dostatek zásob, mnoho z nich zahynulo. Osadníci se však spřátelili s místním indiánským kmenem, který jim díky znalosti prostředí pomohl překonat těžké časy. Po roce se tak opět sešli a slavnostní hostinou oslavili první úspěšný rok v Novém světě.

Zdroj: Getty Images

Navrhovaný postup práce s oběma obrázky:

1. Žákům jsou představeny oba obrázky. Následně jsou vedeni k tomu, aby se zamysleli nad jejich obsahem, aniž by o uvedeném měli bližší informace. Zde je možné využít možnost hlasování, kdy žáci zvednutím ruky vyjádří, který obrázek je jim bližší, včetně zdůvodnění. Jednotlivá zdůvodnění lze zaznamenat do dvou sloupců na tabuli. Doporučujeme se poté k odpovědím na tabuli vrátit na závěr lekce.
2. Pokud jim je známo téma hodiny, lze očekávat, že brzy odhalí, co konkrétně oba snímky zachycují, tj. Den díkuvzdání a Black Friday. Nemusí jim však být zřejmá souvislost. Ptejte se žáků, z jakého důvodu jsou vedle sebe právě tyto dva snímky. Dává tato kombinace nějaký viditelný smysl?
3. Následně jsou žáci seznámeni s historickým původem svátku.

V další fázi evokace se žáci snaží prostřednictvím internetu či dalších zdrojů vyhledat zvyky i skladbu jídla, která se dnes se Dnem díkuvzdání pojí. V této části by si již žáci měli uvědomit souvislost obou obrázků, kdy Black Friday následuje po Dni díkuvzdání. Odpovídají přitom na následující otázky učitele:

1. Jaký je význam Dne díkuvzdání pro původní obyvatele a pro osadníky?
2. Jaké hodnoty bychom měli podle vás dnes zachovávat v souvislosti se Dnem díkuvzdání? Jaký by měl být moderní význam tohoto svátku?
3. Myslíte, že nějaký současný svátek si dokázal uchovat svou původní podstatu, aniž by podléhal komerčním či politickým vlivům? Uveďte příklady.

Průběžně porovnávejte se zdůvodněními žáků na tabuli.

Příjezd 102 osadníků do Plymouthu v Massachusetts ke konci roku 1620 je jednou z legendárních událostí dějin USA. Tito muži, ženy a děti jsou oslavováni jako **Otcové poutníci (Pilgrim Fathers)** a jsou považováni za nejpůvodnější zakladatele pozdějších Spojených států amerických. Zatímco Španělé se omezili jen na výstavbu základen, které měly chránit konvoje s drahým kovem, a Francouzi pronikali za obchodem až na sever Kanady, podnikli první pokus o kolonizaci východního pobřeží dnešních Spojených států amerických až Angličané. Vůbec první osadu založil na ostrově Roanoke sir Walter Raleigh v roce 1584, ale neměl dostatek finančních prostředků pro její udržení. Porážka španělské Armady v roce 1588 (viz *Alžbětinská Anglie*) ukončila španělskou nadvládu nad severním Atlantikem a otevřela možnosti i pro další národy. Virginská společnost využila této příležitosti a v roce 1607 založila osadu v **Jamestownu ve Virginii**.

Zdroj: Adam HART-DAVID a kol., *Dějiny – od úsvitu lidských dějin až po současnost*, Praha 2012, s. 236.

ZDROJ 1

Muži a ženy, kteří osídlili Jamestown, sem přišli za půdou a věřili ve zbohatnutí. Skupinka 102 osadníků, která se vylodila **v New Plymouthu v roce 1620**, se sem však přicházela skrýt před náboženským pronásledováním. Obecně tito odpadlíci od anglikánské církve bývají označováni jako **puritáni**. Od Virginské společnosti získali nárok na půdu a nalodili se na loď **Mayflower**. Po dvou měsících plavby se nakonec úspěšně v nové zemi vylodili. Poutníci ale nebyli prvními Evropany v oblasti. Zpočátku jim velmi pomohli američtí indiáni, kteří mluvili anglicky, zejména jistý **Squanto**. Ten byl totiž už v roce 1605 odvezen do Anglie jedním anglickým mořeplavcem, kde následně strávil dlouhá léta. Po svém návratu se díky znalosti jazyků a místních poměrů stal důležitým pomocníkem výpravy Otců poutníků.

Vlevo na obrázku je zachycen Squanto, vpravo poté Malinche. Zdroj: Wikimedia Commons.

Squanto nebyl zdaleka jediný domorodec, který Evropanům v Novém světě pomáhal. Lze vzpomenout i příběh domorodé dívky **Malinche**, která v 1. polovině 16. století doprovázela Hernána Cortése při dobývání Aztécké říše. Neméně známý je ovšem i příběh indiánky **Pocahontas**, byť do značné míry i díky animovanému filmu ze studia Walta Disneyho, který je volně inspirován jejím příběhem, ač s množstvím nepřesností včetně zobrazení legendární záchrany anglického osadníka Johna Smitha (viz odkaz na ukázkou). ←

Zde je potřebné doplnit si z pohledu vyučujícího úplné informace o příběhu Malinche a indiánky Pocahontas. Ve vztahu k Pocahontas zejména s ohledem na zdůraznění chybně prezentovaných bodů ve zobrazené sekvenci o záchraně Johna Smitha. Ta totiž vyvolává dojem, že byli milenci. Z ukázky se také zdá, že byli ve stejném věku, přičemž John Smith byl výrazně starší. Je třeba poukázat na fakt, že Pocahontas se nakonec provdala za jiného anglického osadníka, se kterým odjela do Londýna. Rovněž je třeba přihlídnout k tomu, že záměrem animovaného filmu nebylo podat přesnou historickou realitu, ale jedná se pouze o volnou inspiraci s romantickým podtextem.

Pocahontas | Záchrana Johna Smitha | Disney Princezny

www.youtube.com/watch?v=GMLf2iZbQik

Z animovaného filmu: Pocahontas, 1995.

ZDROJ 2

Angličtí kolonisté dávali přednost uzavřeným a soběstačným komunitám. Když se jim nedařilo, zřídka se snažili naklonit si původní obyvatelstvo, místo toho se ho pokoušeli zničit nebo vyhnat. Angličané často vnímali domorodce jako překážku. Jak kolonie sílily, představovalo to stále větší problém. Na severu postupně vznikala obchodní centra. Naopak na jihu bylo stále více potřeba nových pracovních sil vzhledem k zemědělskému charakteru oblasti. Pěstování tabáku a jiných plodin vedlo ke vzniku zemědělských velkostatků. Původně na nich pracovali sezónní zaměstnanci z Anglie, později v rostoucí míře afričtí otroci. Prvních dvacet již přivezla už v roce 1619 do Jamestownu nizozemská loď.

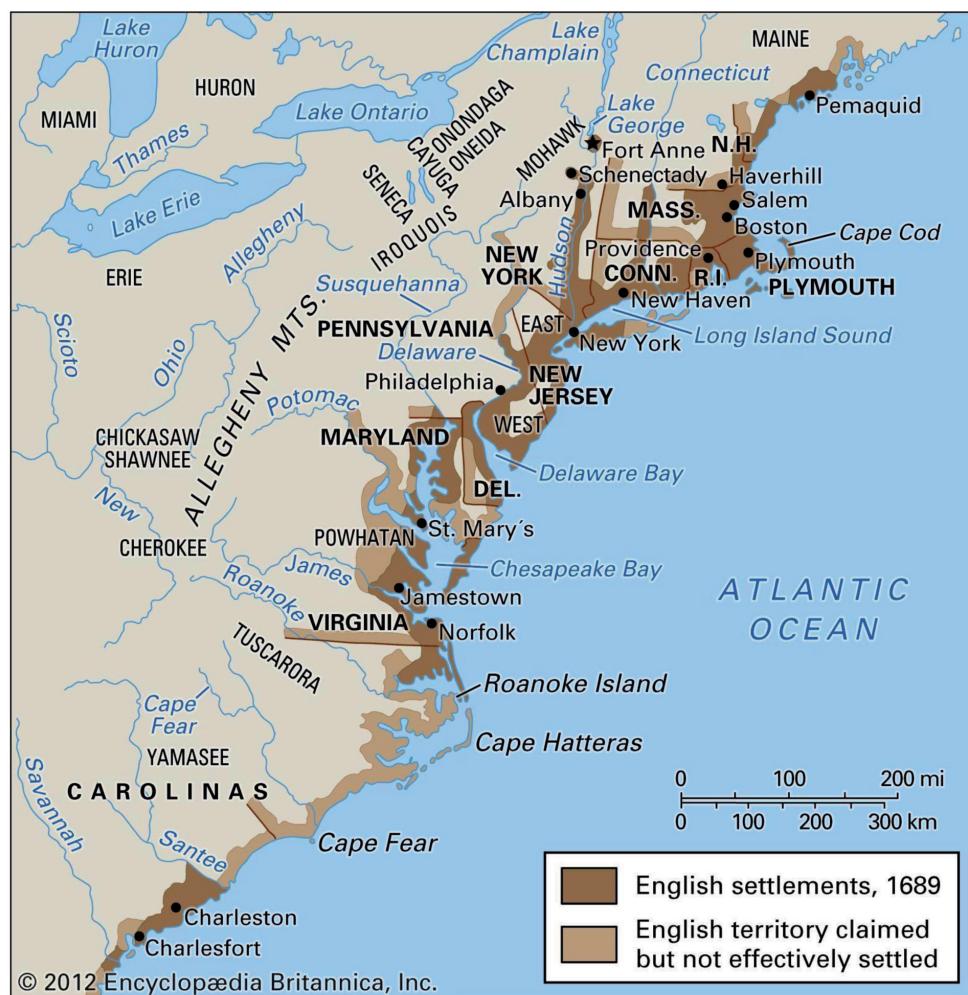

V Plymouthu, v rekonstruované osadě poutníků, je možné vidět repliky původních domů osadníků. Jednoduchá dřevěná kostra je vyplněná dřevěnými příčkami a pokryta doškovou střechou. Nábytek byl vyroben z místního dřeva, závěsy a povlečení postele byly buď z podomácku upředěného Inu, nebo z vlny. Poutníci nežili v luxusu – obešli se bez čehokoli, co si nemohli sami vyrobit.

Foto: Plymouth – Plimoth Plantation; October 2013, © Gerhard Huber.

Na východním pobřeží severní Ameriky se postupně začala vytvářet síť anglických kolonií. Mnoho z nich přitom mělo náboženské kořeny, tak například katolíci v roce 1634 osídlili Maryland, volnomyšlenkáři v roce 1636 Rhode Island, kvakeři v roce 1682 Pensylvánii a puritáni kolem roku 1630 Massachusetts. Obě Karolíny věnoval král svým stoupencům z řad šlechty. Do bojů o kolonie se v této oblasti vložili také Švédové a především Nizozemská Západoindická společnost. V roce 1625 Nizozemci získali od indiánů Manhattan a založili zde osadu New Amsterdam. Po válce s Anglií však o toto koloniální město přicházejí. Angličané město přejmenují na New York a v následujících letech si zcela podmaňují východní pobřeží.

Zdroj: <http://ow.ly/YeSc30gxCON>

Zadání

1. Na základě ukázky z animovaného filmu Pocahontas (1995) o záchraně Johna Smitha se žáci přeptají libovolného AI asistenta na možné důvody této záchrany z pohledu indiánky Pocahontas, případně na další informace o této legendami opředené akci, o jejíž autenticitě historikové pochybují. Následně své odpovědi v rámci diskuze porovnají.

Bonusová úloha (pro splnění cvičení je nutné vidět film Avatar):

Z filmu Avatar, 2009.

Zajímavou paralelu ke kolonizaci Ameriky ve vztahu k původnímu obyvatelstvu může poskytnout i světoznámý film *Avatar* (2009), který režíroval James Cameron. V přenesených významech zde můžeme sledovat podobné přístupy k různým okolnostem, které kolonizace může přinášet. Pokud žáci film znají, lze s nimi dále pracovat v diskuzi. Pokud filmový snímek neznají, je možné využít i jako formu domácí práce.

Otázky pro diskuzi:

- V jakých ohledech je postava Neytiri v *Avataru* podobná Pocahontas nebo Malinche?
 - Jakým způsobem je ve *Avataru* zobrazen konflikt mezi původními obyvateli a vnějším, kolonizačním světem? Můžete zde identifikovat paralely ve vztahu ke kolonizaci Ameriky?
 - V jaké míře je postava Jakea Sullyho (v *Avataru*) srovnatelná s historickými postavami evropských dobyvatelů?
 - Jaký dopad mělo na původní obyvatele, když se tyto postavy (Pocahontas, La Malinche) připojily na stranu evropských dobyvatelů? A co to znamená pro Jakea, když se stává součástí Na'vi?
2. Na základě fotografií původního obydlí prvních osadníků se žáci pokusí rekonstruovat jejich každodenní život. Mohou pracovat samostatně nebo ve dvojici, záleží na jejich celkovém počtu i množství dostupných fotografií, které vyučující zvolí. Dvě fotografie jsou součástí zdroje č. 2. Další fotografie jsou dostupné na následujícím odkaze: <https://www.shutterstock.com/search/plymouth-plantation>

Ne všechna cvičení bude možné v průběhu jedné vyučovací hodiny splnit. I s ohledem na náročnější diskuzi doporučujeme vybrat pouze některá cvičení nebo zkrátit diskusi v úvodní evokační fázi.

Doplňkové otázky k analýze fotografií pro inspiraci:

- Jaké materiály byly použity ke stavbě domů?
 - Jak vypadá okolí osady?
 - Co ukazují fotografie o životních podmínkách osadníků (např. velikost obytných prostor, úroveň komfortu, způsob hospodaření)?
 - Jak si představujete každodenní život v osadě? Co by bylo pro osadníky nejnáročnější? Co naopak usnadnilo jejich přežití?
 - Kde získávali vodu?
 - Jak se chránili před zimou?
 - Jaká byla struktura osady?
 - Zkuste popsat jeden den v životě osadníka.
 - Jaké funkce měly různé části obydlí a jak byly propojeny s každodenními činnostmi, jako je vaření, spánek nebo práce?
 - Jaký byl vztah mezi domy osadníků a okolní krajinou?
 - Jak se osadníci připravovali na zimní období a jaké známky této přípravy můžeme najít na fotografiích?
 - Jaké každodenní činnosti byly na fotografiích zachyceny a jaký měly význam pro přežití osady?
3. Pracujte s mapou ve zdroji č. 3. Vyznačte na mapě první anglické kolonie a zamyslete se z hlediska jejich rozmístění nad důvody osidlování těchto konkrétních oblastí v rámci východního pobřeží.